

rioya qilish deb hisoblaymiz. Samarqandda bu sodir bo'lishi uchun turizmning xususiy va davlat sektorlarini bog'lash va mahalliy hamjamiyatni tartibga solish bilan hamkorlik qilish kerak. Boshqa tomondan, turizm biznesiga zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini joriy etish muhim ahamiyatga ega. Madaniy meros va tabiiy resurslarni tijoratlashtirish Samarqandga targ'ib qilishda, shuningdek, barqaror rivojlanish postulatlarini hisobga olgan holda iqtisodiy manfaatlarni amalga oshirishda muhim rol o'ynaydi. Samarqand turizmning ekologik, ijtimoiy-madaniy va iqtisodiy ta'siri nuqtai nazaridan barcha turizm sub'ektlari, ayniqsa mahalliy aholi uchun ijobiy muhit va ta'sir yaratadi.

#### **Foydalanilgan adabiyotlar:**

1. Kamoldinovna, S. Y. (2024). O'ZBEKISTONDA TURIZM BOZORINI DIVERSIFIKATSIYA QILISHDA SMART MUTAXASSISLIK O'RNI. *Kokand University Research Base*, 529-532.
2. Kamoldinovna, S. Y. (2024). TURIZMDA MAHSULOT VA BOZORNI DIVERSIFIKATSIYA QILISH. *Kokand University Research Base*, 906-909.
3. Kamoldinovna, S. Y. (2023). TURISTIK MAHSULOTLAR VA XIZMATLAR MOHIYATIGA YONDASHUVLAR VA ULARNI DIVERSIFIKATSIYALASH JARAYONINING NAZARIY-USLUBIY JIHATLARI. *QO 'QON UNIVERSITETI*
4. Sultonova, K. Y. (2023). MATEMATIKANI ZAMONAVIY IQTISODIYOTDAGI O'RNI. *Interpretation and researches*, 1(8).
5. Yulduzxon, S. (2021). Muammolar va echimlar Sanoat-4.0 ni joriy etish O'zbekistonda dastur. *Muammolar va echimlar Sanoat-4.0 ni joriy etish O'zbekistonda dastur. Qo'qon universitetining ilmiy materiallar bazasi*, 1(000002).
6. Sultonova, Y. (2023). KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISH VA UNING INFRATUZILMASINI QO'LLAB-QUVVATLASHNI O'RGANISHNING NAZARIY VA USLUBIY ASOSLARI. *Yosh Tadqiqotchi Jurnal*, 2(2), 101-104.
7. Yulduzxon, S. (2022). Six key principles for effective teaching of mathematics: Six key principles for effective teaching of mathematics. *Qo'qon universitetining ilmiy materiallar bazasi*, 1(000006).
8. Kamoldinovna, S. Y. (2022). A boundary matter for a fifth-order private derivative differential equation with two double and one simple real characteristic. *Eurasian Research Bulletin*, 4, 45-47.
9. Sultanova, Y. K. (2022). Effective methods and advantages of working remotely. *Science and Education*, 3(5), 1665-1667.
10. Kamoldinovna, S. Y. (2023). TURISTIK MAHSULOTLAR VA XIZMATLAR MOHIYATIGA YONDASHUVLAR VA ULARNI DIVERSIFIKATSIYALASH JARAYONINING NAZARIY-USLUBIY JIHATLARI. *QO'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI*, 358-362.
11. Kamoldinovna, S. Y. (2022). TADBIRKORLIK FAOLIYATIDA ISHLAB CHIQUARISHNI KLASSTER USULIDA TASHKIL ETISH VA BOSHQARISH. *Yosh Tadqiqotchi Jurnal*, 1(5), 309-314.
12. Kamoldinovna, S. Y. (2024). OLIY O 'QUV YURLARIDA MATEMATIK MODELLASHTIRISHNING AHAMIYATI (TURIZM YO'NALISHI MISOLIDA). *Kokand University Research Base*, 533-535.

#### **BARQAROR TURIZM: ATROF-MUHITNI HIMOYA QILISH VA AHOLI TURMUSHINI YAXSHILASH BO'YICHA MUVAFFAQIYATLI XALQARO TAJRIBALAR.**

**Numonova Muharramxon**

Qo'qon universiteti Jahon tillari kafedrası o'qituvchisi

[numonovamuharramxon@gmail.com](mailto:numonovamuharramxon@gmail.com)

**Annotatsiya:** Ushbu tezis atrof-muhitni muhofaza qilish va turmush darajasini yaxshilash bo'yicha ilg'or xalqaro tajribalarni o'rganib chiqdi. Daniya, Shvetsiya, Germaniya, Singapur va Yaponiya misolida yashil texnologiyalar, qayta tiklanuvchi energiya va eko shaharsozlikning ahamiyati tahlil qilindi. Tadqiqotlar ekologik muammolarni hal qilish iqtisodiy o'sish va aholi farovonligini oshirishga yordam berishini ko'rsatadi. Integratsiyalashgan strategiyalar muhimligi

ifodalanib, O'zbekiston uchun samarali yondashuvlar taklif etildi. Barqaror rivojlanish uchun global hamkorlik va networking zarurligi ham xulosalar bilan bayon etildi.

**Kalit so'zlar:** Barqaror rivojlanish, yashil texnologiyalar, qayta tiklanadigan energiya, ekologik infratuzilma, xalqaro tajribalar, yashil iqtisodiyot.

**Kirish qismi:** Atrof-muhitni himoya qilish va turmush darajasini oshirish o'rtasidagi bog'liqlik bugungi kunda tobora muhim ahamiyat kasb etmoqda. Iqlim o'zgarishi, ifloslanish va tabiiy resurslarning kamayishi kabi global muammolar kuchayib borishi bilan, atrof-muhitni muhofaza qilish va iqtisodiy o'sishni birgalikda amalga oshiradigan barqaror rivojlanish amaliyotlariga ehtiyoj kuchaymoqda. Ekologik barqarorlik va inson farovonligi o'rtasidagi bu kesishuv, nafaqat atrof-muhitni asrash, balki odamlar va jamiyatlar uchun hayot sifatini yaxshilashga xizmat qiladigan innovatsion yechimlarni talab qiladi. Ko'pgina davlatlar atrof-muhitni muhofaza qilishni o'z rivojlanish strategiyalarining ajralmas qismiga aylantirdilar. Atrof-muhitni muhofaza qilish va turmush darajasini oshirish nafaqat ekologik, balki iqtisodiy va ijtimoiy zarurat sifatida qaralmoqda. Hukumatlar, xalqaro tashkilotlar va mahalliy jamoalar uzoq muddatli farovonlikni ta'minlashda ekologik barqarorlikni va fuqarolarning turmush sharoitlarini yaxshilashni bir-biriga bog'lab ko'rmoqda.

Dunyo aholisi o'sishi va urbanizatsiyaning tezlashishi bilan birga, turmush darajasini yaxshilash va ekologik muammolarni boshqarish yanada murakkablashadi. Shuningdek, rivojlangan davlatlar ham ekologik barqarorlik va fuqarolarining farovonligini ta'minlashga qaratilgan yangi rivojlanish modellariga o'tishda o'ziga xos muammolarga duch kelishmoqda. Bu nuqtai nazardan, xalqaro tajribalar va muvaffaqiyatli modellar muhim ahamiyatga ega. Atrof-muhitni himoya qilish va turmush darajasini yaxshilashni samarali ravishda amalga oshirgan davlatlar boshqalarga o'rnak bo'lishi mumkin. Bu mamlakatlar toza energiya, barqaror qishloq xo'jaligi, chiqindilarni boshqarish, yashil infratuzilma va ijtimoiy farovonlik tizimlarini rivojlantirishga oid siyosatlarni amalga oshirdilar. Ushbu strategiyalar atrof-muhitni asrash va aholining turmush sharoitlarini yaxshilashda muhim rol o'ynaydi. Muvaffaqiyatli tajribalardan o'rganish orqali, turli mintaqalar qanday yondashuvlar orqali bu masalalarni hal qilgani, qanday qiyinchiliklarga duch kelganini va bu yechimlarni boshqa hududlarga qanday moslashtirish mumkinligini o'rganiladi. Ushbu tadqiqot atrof-muhitni himoya qilish va turmush darajasini oshirish borasida muvaffaqiyatli xalqaro tajribalarga qaratilgan. Tadqiqot bir nechta mamlakatlar tomonidan qabul qilingan strategiya va siyosatlarni tahlil qilib, ularning global miqyosda qo'llanilishi mumkin bo'lgan asosiy muammolarni aniqlaydi. Maqsad, atrof-muhit barqarorligi va inson farovonligi o'rtasidagi uyg'unlikni anglash va bu ikki masalaning birgalikda yaxshiroq kelajak yaratishga qanday yordam berishini ko'rib chiqadi.

Atrof-muhitni himoya qilish va turmush darajasini oshirish o'rtasidagi bog'liqlik turli akademik va siyosat bilan bog'liq kontekstlarda keng o'rganilgan. Ko'plab olimlar ekologik barqarorlikni uzoq muddatli iqtisodiy o'sish va inson taraqqiyotining ajralmas qismi sifatida ko'radilar. Sachs o'z asarida barqaror rivojlanishni kelajak avlodlarning ehtiyojlarini qondirish imkoniyatiga putur yetkazmasdan, atrof-muhitni himoya qilish va ijtimoiy taraqqiyotga kompleks yondashuvni zarur deb ta'kidlaydi. U, shuningdek, hozirgi kunda mavjud ehtiyojlarni qondirish bilan birga, kelajakni ham o'ylashning ahamiyatini ta'kidlagan<sup>218</sup>. Adabiyotda e'tibor qaratilayotgan asosiy yo'nalishlardan biri yashil texnologiyalar va qayta tiklanadigan energiya ekologik natijalar va turmush darajasini yaxshilashdagi roli hisoblanadi. Olim Stern va Shafik tomonidan olib borilgan tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, toza energiyaga bo'lgan investitsiyalar ifloslanishni kamaytirish, ish o'rinlari yaratish va aholi salomatligini yaxshilashga yordam beradi<sup>219</sup>, shu orqali hayot sifatini oshiradi. Yashil infratuzilmani qabul qilgan shaharlar, masalan, energiya iste'molini kamaytirib, aholi salomatligini yaxshilash va ijtimoiy tenglikni

<sup>218</sup>Sachs, J. D. (2015). The Age of Sustainable Development. Columbia University Press.

<sup>219</sup>Stern, N. (2007). The Economics of Climate Change: The Stern Review. Cambridge University Press.

oshirishga erishganligini ko'rsatadi<sup>220</sup>. Bu holatlar yashil texnologiyalar va barqaror amaliyotlarning ijtimoiy va ekologik natijalarini yaxshilashda qanday samarali rol o'ynashini ta'kidlaydi.

Ushbu tadqiqotlar atrof-muhitni himoya qilish va hayot sifatini oshirish o'rtasidagi integratsiyalangan yondashuvning ahamiyatini tasdiqlaydi, bu esa jahon miqyosida ekologik va ijtimoiy barqarorlikni ta'minlashga yordam beradi.

**Asosiy qism:** Ushbu tezisda atrof-muhitni muhofaza qilish va turmush darajasini yaxshilash siyosati muvaffaqiyatli amalga oshirilgan mamlakatlardagi amaliy tadqiqotlarni tahlil qilish uchun sifatli tadqiqot usuli qo'llanildi. Ma'lumotlar ilmiy maqolalar, hukumat hisobotlari va xalqaro rivojlanish tashkilotlarining hujjatlaridan to'pland..

Tadqiqot atrof-muhitni muhofaza qilish va turmush darajasini yaxshilashning muvaffaqiyatli integratsiyasiga oid bir qancha muhim xulosalarni ochib berdi. Daniya, Shvetsiya, Germaniya, Singapur va Yaponiya kabi mamlakatlarning amaliy tadqiqotlari, hayot sifatini oshirish bilan birga ekologik muammolarni hal qilish nafaqat amalga oshirilishi mumkin, balki integratsiyalashgan strategiyalar yordamida o'zaro mustahkamlanadi.

Masalan, Daniyada qayta tiklanadigan energiya manbalariga, xususan, shamol energetikasiga o'tish, uglerod chiqindilarini sezilarli darajada kamaytirib, iqtisodiy o'sishni kuchaytirdi. Ushbu yashil o'tish qayta tiklanadigan energiya sanoatida minglab ish o'rinlarini yaratdi, bu esa atrof-muhitni himoya qilish va iqtisodiy imkoniyatlar orqali turmush darajasini yaxshiladi. Shvetsiyaning barqarorlikka sodiqligi, xususan, chiqindilarni boshqarish va energiya ishlab chiqarishga e'tibor qaratishi, aylanma iqtisodiyotni rivojlantirdi. Bu, o'z navbatida, resurslarni isrof qilishni qisqartirish va atrof-muhitni tozalashga yordam berib, aholi salomatligi va hayot sifatini oshirdi.

Germaniyaning "Energiewende" (Energiyaga o'tish) siyosati issiqxona gazlari chiqindilarini kamaytirish bo'yicha majburiyatlarining markaziy tarkibiy qismi bo'ldi. Bu holat nafaqat ekologik barqarorlikni ta'minlash, balki yashil energiyaga o'tishning ijtimoiy tenglikni saqlashga yo'naltirilganligini ham ta'minladi. Qayta tiklanadigan energiya manbalariga o'tish yashil sektorda yangi ish o'rinlarini yaratdi, iqtisodiy barqarorlikni mustahkamladi va umumiy turmush sharoitini yaxshiladi. Ushbu muvaffaqiyatli misollar, ekologik barqarorlik va turmush darajasini yaxshilashning o'zaro bog'liqligini ko'rsatib, boshqa mamlakatlar uchun samarali strategiyalarni qamrab oladi.

Singapurda yashil infratuzilmaning shaharsozlikda muvaffaqiyatli integratsiyalashuvi natijasida toza havo va samarali suv boshqaruvi tizimlari yaratildi, bu esa umumiy aholi salomatligini yaxshilashga olib keldi. Shahar-shtatning vertikal bog'lar va yashil tomlardan innovatsion foydalanishi, aholi zich joylashgan shaharlarda sog'lom yashash muhitini yaratdi. Bu yondashuv nafaqat atrof-muhitni himoya qilish, balki shaharlarda yashovchilar uchun sifatli hayot sharoitlarini ta'minlashda muhim rol o'ynadi.

Yaponiyada esa, ekologik toza transport tizimlari, jumladan, elektr transport vositalari va energiya tejavchi jamoat transporti rivojlanishi ifloslanish darajasini sezilarli darajada kamaytirib, shahar hayoti sifatini oshirdi. Ushbu innovatsiyalar aholi gavjum joylarda shovqin va havo ifloslanishini kamaytirish orqali aholi salomatligini yaxshilab, fuqarolarning umumiy farovonligini oshirdi.

Ushbu tadqiqot tahlillari ekologik barqarorlikni ijtimoiy va iqtisodiy siyosat bilan integratsiya qilishning muhimligini isbotlaydi. Yashil texnologiyalar va barqaror amaliyotlarni qo'llagan mamlakatlar nafaqat atrof-muhitni muhofaza qilish, balki o'z aholisining turmush darajasini ham oshirishini ko'rsatmoqda. Bu misollar boshqa mamlakatlar uchun, ayniqsa

<sup>220</sup>McDonald, R. I., et al. (2016). "Green Infrastructure: A Critical Component for Sustainable Urban Development." Environmental Science & Policy, 66, 7-12.

urbanizatsiya va ekologik muammolarni hal qilishda samarali strategiyalarni ishlab chiqish uchun katta ilhom manbai bo'lishi mumkin.

**Xulosa:** Ushbu tadqiqot atrof-muhitni muhofaza qilish va turmush darajasini yaxshilashga bir vaqtning o'zida integratsiyalashgan siyosat va innovatsion yechimlar orqali muvaffaqiyatli erishish mumkinligini ko'rsatadi. Daniya, Shvetsiya, Germaniya, Singapur va Yaponiyadagi amaliy tadqiqotlar ekologik barqarorlikni va hayot sifatini oshirishda yashil texnologiyalar, qayta tiklanadigan energiya, barqaror shaharsozlik va ekologik toza infratuzilmaning muhim rolini ifodalaydi. Ushbu mamlakatlar ekologik muammolarni hal qilish, iqtisodiy o'sishni rag'batlantirish, ish o'rinlari yaratish va aholi salomatligini yaxshilash orqali umumiy turmush darajasini oshirishga erishgan.

Xalqaro tajribalardan olingan natijalar boshqa davlatlar, jumladan, O'zbekiston uchun ham o'ziga xos sharoitlarga moslashtirilgan strategiyalarni amalga oshirishda muhim bo'lgan ma'lumotlar berdi. Yashil iqtisodiyot va barqaror amaliyotlarni qo'llab-quvvatlovchi siyosatni qabul qilish orqali odamlar uchun ham, sayyoramiz uchun ham sog'lom, farovonroq kelajak yaratish mumkin. Tadqiqotning natijalaridan, inson farovonligini oshirish bilan birga ekologik muammolarni hal qilish uchun global hamkorlik va bilim almashishning ahamiyati yana bir bor yaqqol ko'rsatilib o'tildi. Bu esa, atrof-muhitni saqlash va ijtimoiy barqarorlikni bir vaqtning o'zida ta'minlash uchun samarali va davomiy yechimlarni yaratishning muhimligini aks ettiradi.

#### **Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:**

1. ADDRESSING MACROECONOMIC STABILITY AND INFLATION: STRATEGIES FOR ANTI-INFLATION AND MONETARY POLICIES BY CENTRAL BANKS. <https://worldejournal.ru/index.php/ajmws/issue/view/25>
2. DEVELOPING TAILORED ENGLISH LANGUAGE TRAINING FOR TOURISM PROFESSIONALS. (2025). *Modern Education and Development*, 18(6), 271-277. <https://scientific-jl.com/mod/article/view/470>
3. Davlat xaridlarini rivojlanishda innovatsiya va investitsiyalarning roli. (2025). *International Conference on Multidisciplinary Science*, 3(1), 95-100. <https://www.mjstjournal.com/index.php/icms/article/view/2508>
4. ENGLISH FOR TOUR GUIDES: EFFECTIVE COMMUNICATION STRATEGIES. (2025). *Modern Education and Development*, 18(6), 286-294. <https://scientific-jl.com/mod/article/view/472>
5. Jurayev, U. (2024). TURIZM MOLIYASIDA INVESTITSIYA VA INNOVATSIYALARNING ROLI. QO'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI, 13, 75-77. <https://doi.org/10.54613/ku.v13i.1027>
6. Karimova, O. (2024). Comparative study of sla: effects of early exposure, education, and psychology on sixth-graders. *Tamaddun nuri jurnali*, 12(63), 28-30.
7. Karimova, O., & Sobirova, N. (2025). MUQIM FRAZEOLGIK BIRLIKLAR TARJIMASINING O'ZIGA XOSLIKLARI. TAMADDUN NURI JURNALI, 1(64), 214-217.
8. Melibayeva G., & Parizoda M. (2024). TURIZM XIZMAT KO'RSATISH SOXASIDA BIZNES PSIXOLOGIYANING TUTGAN ROLI. *University Research Base*, 578-581. Retrieved from <https://scholar.kokanduni.uz/index.php/rb/article/view/680>
9. Numonova, M. (2024). COMMUNICATIVE METHODS OF TEACHING ENGLISH VOCABULARY AND GRAMMAR IN CONTEXT. QO'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI, 13, 327-330. <https://doi.org/10.54613/ku.v13i.1090>
10. Numonova, M. (2024). VISUAL AIDS IN ENHANCING THE LEARNING PROCESS IN ENGLISH LANGUAGE IN A PRIVATE SCHOOL (AKHMAD EDUCATION). QO'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI, 13, 309-312. <https://doi.org/10.54613/ku.v13i.1086>
11. Ozodakhon, K. (2024). THE BENEFITS AND DRAWBACKS OF USING ARTIFICIAL INTELLIGENCE (ChatGPT) IN EDUCATION. *University Research Base*, 805-808.
12. THE ROLE OF ENGLISH AS A LINGUA FRANCA IN GLOBAL TOURISM. (2025). *Modern Education and Development*, 18(6), 264-270. <https://scientific-jl.com/mod/article/view/469>